ותיפוק ליה משום דהויא מצרית ראשונה. פי' בקונט' ואפ"ה קרי ליה חתנות וקשה דפסיטא דשייך בה חתנות דהא תפסי בה קידושין [8] וגרשה דפיך דהיאך נשאה שלמה הא מצרית ראשונה הואי ואסורה בקהל א): **וכי** תימא הנך אזלו לעלמא. [ב] פי' אומה של מצרים שאמר עליהם הכתוב דור שלישי יצא להם וגם שני שלו להתייבש בשאר ארצות והני אחריני דינינו שאומה אחרת נתייבשה שם [ג] והאמר רבי יהודה מנימין גר מצרי כו' ופשט לו דמנימין בא מארץ מצרים דאי מן המצריים שנתייבשו בשאר ארצות לא היה קורהו גר מצרי שלא היו ידועים בשאר ארצות: **מנימין** גר מצרי כו'. וא"ת ולמה לא היה מותר לבא בקהל והלא אין מצריים במקומן שכבר עלה סנחריב ובלבל כל העולם ומטעם זה התיר ר' יהושע את יהודה גר העמוני במס' ידים (פ"ד מ"ד) ומייתי לה בפרק תפלת השחר (ברכות דף כח.) שאמר לו ר' יהושע מותר אתה שכבר עלה כו' ובפסוקה (דף ט. ופס) פי' בקונטרס דתניא בתוספתא שאמר לו ר' עקיבא מנימין טעית שכבר עלה סנחריב ובלבל כל העולם ובה"ג תירץ דמצריים שבו למקומן דנתן להם הכתוב קצבה כדכתיב (יחזקאל כט) מקץ ארבעים שנה אקבץ את מצרים מן (ה) הגויים אשר נפוצו שם ואע"ג דגבי עמון כתיב ואחר כן אשיב את שבות בני עמון לא נתן להם קצבה כמו שאמר רבי יהושע לר"ג בתמ' ידים (פ"ד מ"ד) אמר ליה ר' יהושע והא כתיב ושבתי את שבות ישראל ויהודה ועדיין לא שבו והכי תניא בתוספתא דמסכת ידים בתר עובדא דיהודה גר העמוני שהודה ר"ג לרבי יהושע והותר לבא בקהל אמר ליה ר"ג גר מצרי כיונא זה אמר ליה למצרים נתן להם קצבה ור"ע לא אסיק אדעתיה שנתן להם קצבה וקשה לר"י על ההיא דברכות ומסכת ידים דמשמע דסנחריב בלבל עמון דהא כתיב בירמיה (מט) בעמון בני מורכן שהחריבן נבוכדנצר מדוע ירש מלכם את גד ועמו בעריו שב וגו' הליי מאבון כי שודדה וגו' הרי משמע שבאותה שעה היו יושבים במקומם ובאותה פרשה כתיב ואחר כן אשיב את שבות בני עמון ג"כ לא בלבלם סנחריב ואם בלבלם חזרו קודם שהחריבם נבוכדנצר וכן משמע נמי בחלק שבמקומם היו בימי נבוכדנצר דאמר התם (סנהדרין דף לו:) עמון ומואב שכני בני דישראל הוו שלחו לנבוכדנצר תא (ו) עלייהו [ד] ונראה לר"י דבני יהודה גר עמוני אמורכן דנבוכדנצר סמיך דנבוכדנצר נמי בלבל אע"ג דאין מזכיר בפוטה (דף מו: ופס) אלא סנחריב דקאמר עלה סנחריב ולא בלבלה נבוכדנצר ולא סחריבה היינו משום דסנחריב לא היה מחריב אלא מעביר אותם לעריס הגלת שלומים ולכך לא הזכיר בו חורבן אבל נבוכדנצר בלבל והחריב ואינו תולה הבלבול בסנחריב בברכות ובמסכת ידים אלא משום שהתחיל הבלבול [ה] ומשום דבלבל כל העולם כתיב (ו) אם סתם (ישעיה י) ואפילו גדולות עמים דמשמע בכל האומות ועיקר מלחמת אנבוכדנצר סמיך וא"ת הא דאמר במגילה (דף יב:) דאמרו לו סנהדרין לאחשורוש זיל לגבי עמון ומואב דיתבי אדוכתייהו דכתיב שאון מואב וגו' והלא כבר החריבן נבוכדנצר שהיה הרבה קודם אחשורוש וי"ל במילתא בעלמא הוא דאוקמוהו כי לא מואבים היו אותם שנתייבשו שם אלא שאר אומות [ו] ושמא גם ממואב היו מעורב בהם [ד] והיו קורין להם מואבים כמו בימי חכמים שהיו קורין ליהודה גר עמוני ועוד שלא היה הדבר ברור אם שבו ואם לא שבו ואף על פי שהגלם נבוכדנצר מ"מ לפי שלא גלו בימי סנחריב כשאר אומות אמרו לאחשורוש שעמד טעמם בם [ה] מ): **שלמה** לא נסיב מידי. דנהם דבר שלמה לאהבה כתיב שלא היה אלא דרך מתנות: אם

ותיפוק ליה. דאפי' [ד] גיירה מצרית לאשה ואפ"ה קרי ליה חתנות: **הנך אזלו לעלמא.** מתו וטבעו בימי פרעה וכי אזהר רחמנא מעבד רב: **וסני אחרייני ניגהו.** אומות אחרים באו וישבו בארצם: **אשיא לבני מצרים שניה.** שאם תשיאנו מצרית לאשה יהא בנה שני לה דאמרינן בפירקין (לקמן עח.) הלך אחר פסולן אלמא לא אזדו לעלמא והני מצרים נינהו: **לא נסיב מידי.** אלא לזנות היה מתכוין: **דבר שלמה לאהבה.** ולא לאישות: **והא אגן לא אגן הכי.** כי הך מתניתא דקתני לעיל [ו] פליגא דבא בתינה: **גיורם ומשוחררים אין.** דליסאל כשר נמי שרינא: **הא בנתינה אסור.** דיסאל מעלין דבקדושתיה קאי: **מתני' אם הלכה.** שמעת מרבותיך שהנקבות מותרות מיד במצרי ואדומי וקבול ממך: **ואם לדין.** שאתה דן ק"ו מעצמך יש תשובות להשיב ובגמרא [ו] מפרש לה: **לא כי.** אפילו אני דן מעצמי אין לכם תשובה כדמפרש בגמרא [ו] ומ"מ הלכה אני אומר: **גמ' ולא ידע ליה.** שאול לדוד: **באולגוסא.** שר על ס' רבוא: **שהמלך פורץ.** גדולות של אחרים לעשות לו דרך קלר מביתו לפרדסו או לכרמו: **תשיבה בעלמא הוי.** כדמפ' דחזא ביה פיתני מלכות הלך לא אפשר דלא הוי ריפא: **מאי טעמא אמר לה שאל.** מאי חזא דמסתפי מייה ממלכותא: **ממזר כפיג מוס זר.** כל שיש בו מוס זרות: אם

תוספות ישנים

א) ובשלמא אי לאו גייריה ניחא שנשאה שלמה דכל זמן שלא נתגיירה לא שייך איסור דמצרית ראשונה ואיסור הבא על הנכרית דתויב משום נכר"ש עדיין לא נתקן עד בית דינו של חשמונאי (עי' סנהדרין פב.) וגם קנאים פוגעין בו (סנהדרין פא.) ליכא דלא שייך רק (בפנעא) אבל בפרהסיא) בפרהסיא אבל בצינעא) לא ושמא שלמה בצנעא לקחה אבל כיון דגייריה קשה היכי נשאה דהא הוא לה מצרית ראשונה: ב) דיי שיהא בן בני לאוי לבא בקהל. ותימה שהרי גם בנו מותר לבא בקהל דהא תמרין בת סנחריב ובלבל כל העולם כולו. וי"ל שאני הכא משום (דשמרין כה"ג) שנצרים חזרו למקומן דכתיב (יחזקאל כט יג) מקץ ארבעים שנה אקבץ את מצרים ואע"ג דגבי עמון נמי כתיב (ירמיה מט ו) ושבתי את שבות בני עמון התם לא כתיב שום זמן ושמא עדיין לא בא אבל גבי מצרים כתוב מקץ ארבעים שנה וא"כ משמע שבו למקומן. ובתוספתא קאמר בהדיא אמר לו ר"ע מנימין טעית בא סנחריב ובלבל כל העולם כולו ומ"מ פריך שפיר הכא וכי תימא הגך אזלו לעלמא וכי (ואע"פ) שהרי בימי שלמה עדיין לא בלבל אותם סנחריב):

ג) מ"מ פריך שפיר דילמא בימי שלמה המלך הלכו להם כל המצרים מימי משה והני אחריני ניגהו. ריטב"א.

מוסף רש"י

אני מצרי ראשון. הוא עצמו נתגייר (סוטה ט.). אשיא לבני מצרית שניה. בת מצרית גיורת וגר מצרי, שהתא היא שניה לגיורת, כדי שיהא בן בני אליעזר וראוי לישא בת ישראל דכתיב (דברים כג) בנים אשר יולדו להם דור שלישי יצא להם בקהל ה', אשר הייתי משיא לבני מצרים לשונה, היה בן בני שני מלד האם, דאמר ביבמות (עח.) ובקידושין (סז.) בנים אשר יולדו להם, הלך אחר פסולן, מגיעין לית ליה הא דאמר בברכות (כח.) שהעמונים והמצרים מותרין לבא בקהל שכבר עלה סנחריב ובלבל את כל האומות, וכבר נמי קתני בתר הכי מילתא בתוספתא דקידושין אמר לו ר"ע מנימין טעית שכבר עלה סנחריב ובלבל כו' (טוסה ס.). אלא מהא ליכא למשמע מינה. דוחלי מתני' לאו כולה דוקא, אלא מדא מייהו דוקא, לו ריש"ל לו פיפא, ותנא אחרן אמרו הוות ולא ידעינן מי מייהו דוקא דינגאר מייה (שבת קכא.). שהמלך פורץ. גדלות אחרים, לעשות דרך. לשדהו ולכרמו (סנהדרין כ:) לו: פורץ נגד שדה אחרים לעשות לו דרך ולאוכלסין שלו, דאמרינן בב"מ (לט:) דרך המלך אין לה שיעור (ב"ק ס:). ב. פרש"י ד"ל שנטבעו בידי משה וישראל על ים סוף, וכי אזהר רחמנא אערב רב קא מזהר, ודברי תימה הם וכי כל המצריים נטבעו והלא לא נטבעו אלא היוצאים למלחמה, ומסתברא דה"ק וכ"ת הנך אזדו לעלמא, שמא באורך זמן גלו. רש"י. ג. ולא שאנו מתירין אותן מן הספק אלא לרווחא דמלתא קאמר לו, דאף כשתמצא לומר דבעלמא אמרינן אזדו לעלמא, הכא אי אפשר, דהא אמר מנימין גר המצרי כו'. רש"ל. ד. עוד כתוב בירמיה (כז) עשה לך מוסרות ומוטות וגו' ושלחתם אל מלך אדום ואל מלך מואב ואל מלך בני עמון ואל מלך צידון ואל מלך צור ביד המלאכים הבאים ירושלים אל צדקיהו, משמע מהאי קרא דשכיני ישראל היו כולם כדמעיקרא ולכך משועבדים לצדקיהו. כ"ש ידים פ"ד מ"ד. ה. אבל ודאי עיקר החורבן היה ע"י נבוכדנצר. מגילה יב: תוי"ט זל. ו. דלשאר אומות קרי להו עמון ומואב לפי שנתישבו בארצם. כ"ש ידים פ"ד מ"ד. ז. [ש]מדלת הארץ השאיר ונתבטלו בשאר אומות שהביא עליהם שם וכימי נבוכדנצר ואחשורוש שהיה הדבר חדש היו ידועים אבל בימי ר' יהושע בטלו להו ברובא. אם ח. ואומר ר"ת דהתם לא גרסינן עמון דלא מייתי קרא אלא [מ]מואב... דמואב לא בלבל אבל עמון בלבל. אם.

תורה אור השלם

1. מן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַר יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תֹבֵאוּ בָהֶם וְהֵם לֹא יָבֹאוּ בָכֶם אֲכֵן יָשׁוּ אֶת לְבַבְכֶם אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם בָּהֶם דָּבֵק שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה: מלכים א יא ב
2. וַכְּרָאוֹת שָׁאוּל אֶת דָּוִד יֹצֵא לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי אָמַר אֶל אַבְנֵר שַׂר הַצָּבָא בֶּן מִי זֶה הַנַּעַר אַבְנֵר וַיֹּאמֶר אַבְנֵר חַי נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ אִם יָדַעְתִּי: שמואל א יז נה
3. וַיָּבֹא דָוִד אֶל שָׁאוּל וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֶּאֱהָבֵהוּ מְאֹד וַיְהִי לוֹ נֹשֵׂא כֵלָיו:
שמואל א טז כא
4. וְדָוִד בֶּן אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וּשְׁמוֹ יִשַׁי וְלוֹ שְׁמֹנֶה בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל זָקֵן בָּא בָאֲנָשִׁים: שמואל א יז יב
5. וַיִּלְבַּשׁ שָׁאוּל אֶת דָּוִד מְדָיו וְנָתַן קוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיוֹן:
שמואל א יז לח
6. וְלוֹ הָיָה בֶן וּשְׁמוֹ שָׁאוּל בָּחוּר וְטוֹב וְאֵין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ מִשִּׁכְמוֹ וָמַעְלָה גָּבֹהַּ מִכָּל הָעָם:
שמואל א ט ב
7. לֹא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְיָ עַד עוֹלָם: דברים כג ד
8. לֹא יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְיָ: דברים כג ג
9. לֹא תְתַעֵב אֲדֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא לֹא תְתַעֵב מִצְרִי כִּי גֵר הָיִיתָ בְאַרְצוֹ:
דברים כג ח
10. עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַאֲשֶׁר שָׂכַר עָלֶיךָ אֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרַם נַהֲרַיִם לְקַלְלֶךָ:
דברים כג ה
11. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁאַל אַתָּה בֶּן מִי זֶה הַנָּעַר:
שמואל א יז נו

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא תנן הכי פליגא: (ב) שם ולא כאולגוסא (ה"ק אולגוסא) תפ"מ. וכ"ב ס"ג ה"ר דיל שאל: (ג) שם טעמא דקרא על דבר אחר: (ד) רש"ל ד"ה ותיפוק ליה וכו'. כ"כ ס"ג דאפילו הוי גירות הוי מצרית ראשונה ואסירא ליה: (ה) תוס' ד"ה מימיו וכו' אם מלכים מן העמים אשר נפולו שמה ופע"ג: (ו) בא"ד תא אסיק עליהו:

מוסף תוספות

א. דהא במצרית ראשונה ליכא אלא עשה החייבי עשה תפסי בהו קדושי. מ"מ הפלס. [ז]כיון דתפסי בה קדושי אמאי לא ליקרי ליה חתנות, והרי שבע אומות דבגירותן אסירן וקרי ליה חתנות. המכ"ן. ב. פרש"י ד"ל שנטבעו בידי משה וישראל על ים סוף, וכי אזהר רחמנא אערב רב קא מזהר, ודברי תימה הם וכי כל המצריים נטבעו והלא לא נטבעו אלא היוצאים למלחמה, ומסתברא דה"ק וכ"ת הנך אזדו לעלמא, שמא באורך זמן גלו. רכ"ר. ג. ולא שאנו מתירין אותן מן הספק אלא לרווחא דמלתא קאמר לו, דאף כשתמצא לומר דבעלמא אמרינן אזדו לעלמא, הכא אי אפשר, דהא אמר מנימין גר המצרי כו'. רפנ"ש. ד. עוד כתוב בירמיה (כז) עשה לך מוסרות ומוטות וגו' ושלחתם אל מלך אדום ואל מלך בני עמון ואל מלך צידון ואל מלך צור ביד המלאכים הבאים ירושלים אל צדקיהו, משמע מהאי קרא דשכיני ישראל היו כולם כדמעיקרא ולכך משועבדים לצדקיהו. כ"ש ידים פ"ד מ"ד. ה. אבל ודאי עיקר החורבן היה ע"י נבוכדנצר. מגילה יב: תוי"ט זל. ו. דלשאר אומות קרי להו עמון ומואב לפי שנתישבו בארצם. כ"ש ידים פ"ד מ"ד. ז. [ש]מדלת הארץ השאיר ונתבטלו בשאר אומות שהביא עליהם שם וכימי נבוכדנצר ואחשורוש שהיה הדבר חדש היו ידועים אבל בימי ר' יהושע בטלו להו ברובא. אם ח. ואומר ר"ת דהתם לא גרסינן עמון דלא מייתי קרא אלא [מ]מואב... דמואב לא בלבל אבל עמון בלבל. אם.

ה) רש"ל, ו) לקמן עח. פוטה ט. [ומוסף קדושין פ"ה], ז) [בכתות כה. ע"ש], ח) מיר כנ: הוריות י:, ט) [כתיות עו:], י) בכתות נח., יא) ב"ק ס: ב"מ ק: סנהדרין כ:, יב) [נעיל סט. ומ"ק], יג) [ע"פ], יד) [לקמן עז:], טו) [אם], טז) ל"ל התם. יעב"ץ, יז) [וע"ע תוס' מגילה יב: ד"ה זל ותוס' פוטה ט. ד"ה מימיו],

תורה אור השלם

1. מן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַר יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תֹבֵאוּ בָהֶם וְהֵם לֹא יָבֹאוּ בָכֶם אֲכֵן יָשׁוּ אֶת לְבַבְכֶם אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם בָּהֶם דָּבֵק שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה: מלכים א יא ב
2. וַכְּרָאוֹת שָׁאוּל אֶת דָּוִד יֹצֵא לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי אָמַר אֶל אַבְנֵר שַׂר הַצָּבָא בֶּן מִי זֶה הַנַּעַר אַבְנֵר וַיֹּאמֶר אַבְנֵר חַי נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ אִם יָדַעְתִּי: שמואל א יז נה
3. וַיָּבֹא דָוִד אֶל שָׁאוּל וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֶּאֱהָבֵהוּ מְאֹד וַיְהִי לוֹ נֹשֵׂא כֵלָיו:
שמואל א יז לח
4. וְדָוִד בֶּן אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וּשְׁמוֹ יִשַׁי וְלוֹ שְׁמֹנֶה בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל זָקֵן בָּא בָאֲנָשִׁים: שמואל א יז יב
5. וַיִּלְבַּשׁ שָׁאוּל אֶת דָּוִד מְדָיו וְנָתַן קוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיוֹן:
שמואל א יז לח
6. וְלוֹ הָיָה בֶן וּשְׁמוֹ שָׁאוּל בָּחוּר וְטוֹב וְאֵין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ מִשִּׁכְמוֹ וָמַעְלָה גָּבֹהַּ מִכָּל הָעָם:
שמואל א ט ב
7. לֹא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְיָ עַד עוֹלָם: דברים כג ד
8. לֹא יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְיָ: דברים כג ג
9. לֹא תְתַעֵב אֲדֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא לֹא תְתַעֵב מִצְרִי כִּי גֵר הָיִיתָ בְאַרְצוֹ:
דברים כג ח
10. עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַאֲשֶׁר שָׂכַר עָלֶיךָ אֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרַם נַהֲרַיִם לְקַלְלֶךָ:
דברים כג ה
11. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁאַל אַתָּה בֶּן מִי זֶה הַנָּעַר:
שמואל א ז נו

אם קודם מעשה אמרה שומעין לו. אר"ת דהיינו דוקא היכא דהוא עלמו נוגע בדבר[א] כגון [יתרא] שהיה צריך לאותה הוראה שהרי בת ישי נשא כדכתיב אשר בא אל אביגיל בת נחש ומתרגמינן בפ"ק דנבא בתרא (דף יד. ופס) בת מי שמת בעטיו של נחש וכן בפרק נושאין על האנוסה (לקמן דף לח. ופס) גבי גר שהעיד על אשתו ושבעה בניו ובפ' עשרה יוחסין (קדושין דף ע.): גבי עובדא דרב יהודה[ב] בכל דוכתא דמייתי לה היו הן צריכין לאותה הוראה אבל אם אין צריכין לאותה הוראה שומעין לו אע"פ שלא אמרה עד שעת מעשה:

כתנאי עמוני ולא עמונית. ול"ת לר' יהודה[ג] תקשי ליה מלרי ולא מלרית ואמר ר"י דגבי עמוני ומואבי היה לו לקלר ולכתוב עמון ומואב הלכך מדכתיב עמוני ומואבי אין לן למדרש דלמעט עמונית ומואבית קאתי אבל מלרי[ד] אם היה כותב מלרים היה מלריך יותר והא דכתיב אדומי ולא כתיב אדום[ה] אגב מלרי כתיב אדומי א): **הבא** כתיב **מצאתי** דוד. אע"פ שדוד עלמו אמרה ברוח הקודש אמרו:

מכהן גדול באלמנה מה לכ"ג בו'. תימה דמייתי לרבי יוסי האי דינא דכ"ג באלמנה והלל דאפילו לרבי יהודה ליה האי דינא דהקב"ה רבונו של עולם שני מוסרות שהיו עלי פתחתם רות המואבית ונעמה העמונית דרש רבא מאי דכתיב[ח] רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אלי לא נאמר אלא אלינו א) מלמד שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד אמר לו עלי ועליך נאמרו שתי מקראות הללו דרש רבא מאי דכתיב[ט] אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי אמר דוד אני אמרתי עתה באתי ולא ידעתי שבמגילת ספר כתוב עלי התם כתיב[י] הנמצאות הכא כתיב[יא] מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו אמר עולא א"ר יוחנן בת גר עמוני כשרה לכהונה א"ל רבא בר עולא לעולא כמאן אי כר' יהודה הא אמר ג) בת גר זכר כבת חלל זכר ואי כרבי יוסי פשיטא הא אמר ד) אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה וכ"ת בהנך דראוין לבא בקהל אבל האי דאין ראוי לבא בקהל לא מנא ליה דיליף מכ"ג באלמנה ה) מה לכ"ג באלמנה שכן ביאתו בעבירה חלל יוכיח מה לחלל שכן יצירתו בעבירה כ"ג יוכיח ו) וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה אף כאן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד עבירה דלמא (ז) ודאי בעמוני שנשא בת ישראל קאמרת ז) אע"ג דביאתו בעבירה בתו כשרה א"ל אין דכי אתא רבין א"ר יוחנן ז) בת גר עמוני ובת מצרי שני רבי יוחנן אמר כשרה ור"ל אמר פסולה ר"ל אמר פסולה דיליף לה מכ"ג באלמנה ר' יוחנן אמר כשרה דתני

אם קודם מעשה אמרה שומעין לו. אם הוא עלמו נוגע בדבר כגון יתרא שהיה צריך לאותה הוראה שהרי בת ישי נשא כדכתיב אשר בא אל אביגיל בת נחש ומתרגמינן בפ"ק דנבא בתרא (דף יד. ופס) בת מי שמת בעטיו של נחש וכן בפרק נושאין על האנוסה (לקמן דף לח. ופס) גבי גר שהעיד על אשתו ושבעה בניו ובפ' עשרה יוחסין (קדושין דף ע.) גבי עובדא דרב יהודה בכל דוכתא דמייתי לה היו הן צריכין לאותה הוראה שומעין לו אע"פ שלא אמרה עד שעת מעשה:

כתנאי עמוני ולא עמונית. ול"ת לר' יהודה תקשי ליה מלרי ולא מלרית ואמר ר"י דגבי עמוני ומואבי היה לו לקלר ולכתוב עמון ומואב הלכך מדכתיב עמוני ומואבי אין לן למדרש דלמעט עמונית ומואבית קאתי אבל מלרי אם היה כותב מלרים היה מלריך יותר והא דכתיב אדומי ולא כתיב אדום אגב מלרי כתיב אדומי א): **הבא** כתיב **מצאתי** דוד. אע"פ שדוד עלמו אמרה ברוח הקודש אמרו:

מכהן גדול באלמנה מה לכ"ג בו'. תימה דמייתי לרבי יוסי האי דינא דכ"ג באלמנה והלל דאפילו לרבי יהודה ליה האי דינא דהקב"ה רבונו של עולם שני מוסרות שהיו עלי פתחתם רות המואבית ונעמה העמונית דרש רבא מאי דכתיב רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אלי לא נאמר אלא אלינו א) מלמד שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד אמר לו עלי ועליך נאמרו שתי מקראות הללו דרש רבא מאי דכתיב אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי אמר דוד אני אמרתי עתה באתי ולא ידעתי שבמגילת ספר כתוב עלי התם כתיב הנמצאות הכא כתיב מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו אמר עולא א"ר יוחנן בת גר עמוני כשרה לכהונה א"ל רבא בר עולא לעולא כמאן אי כר' יהודה הא אמר ג) בת גר זכר כבת חלל זכר ואי כרבי יוסי פשיטא הא אמר ד) אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה וכ"ת בהנך דראוין לבא בקהל אבל האי דאין ראוי לבא בקהל לא מנא ליה דיליף מכ"ג באלמנה ה) מה לכ"ג באלמנה שכן ביאתו בעבירה חלל יוכיח מה לחלל שכן יצירתו בעבירה כ"ג יוכיח ו) וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה אף כאן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד עבירה דלמא (ז) ודאי בעמוני שנשא בת ישראל קאמרת ז) אע"ג דביאתו בעבירה בתו כשרה א"ל אין דכי אתא רבין א"ר יוחנן ז) בת גר עמוני ובת מצרי שני רבי יוחנן אמר כשרה ור"ל אמר פסולה ר"ל אמר פסולה דיליף לה מכ"ג באלמנה ר' יוחנן אמר כשרה דתני

אקשי להו דואג כל הני קושייתא אישתיקו בעי לאברוזי עליה מיד [1]ועמשא בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא אל אביגיל בת נחש וכתיב [2]יתר הישמעאלי אמר רבא מלמד שהגר חרבו כישמעאל ואמר כל מי שאינו שומע הלכה זו ידקר בחרב כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי [3]עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית ומי מהימן והאמר רבי אבא אמר רב [4]כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו שאני הכא דהא שמואל ובית דינו קיים מכל מקום קשיא (ח) הכא תרגמו [5]כל כבודה בת מלך פנימה במערבא אמרי ואיתימא ר' יצחק אמר קרא [6]ויאמרו אליו איה שרה אשתך וגו' כתנאי עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר [7]על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים דרכו של איש לקדם וכו' דרש רבא מאי דכתיב [8]פתחת למוסרי אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם שני מוסרות שהיו עלי פתחתם רות המואבית ונעמה העמונית דרש רבא מאי דכתיב [9]רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אלי לא נאמר אלא אלינו א) מלמד שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד אמר לו עלי ועליך נאמרו שתי מקראות הללו דרש רבא מאי דכתיב [10]אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי אמר דוד אני אמרתי עתה באתי ולא ידעתי שבמגילת ספר כתוב עלי התם כתיב [11]הנמצאות הכא כתיב מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו אמר עולא א"ר יוחנן בת גר עמוני כשרה לכהונה א"ל רבא בר עולא לעולא כמאן אי כר' יהודה הא אמר ג) בת גר זכר כבת חלל זכר ואי כרבי יוסי פשיטא הא אמר ד) אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה וכ"ת בהנך דראוין לבא בקהל אבל האי דאין ראוי לבא בקהל לא מנא ליה דיליף מכ"ג באלמנה ה) מה לכ"ג באלמנה שכן ביאתו בעבירה חלל יוכיח מה לחלל שכן יצירתו בעבירה כ"ג יוכיח ו) וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה אף כאן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד עבירה דלמא (ז) ודאי בעמוני שנשא בת ישראל קאמרת ז) אע"ג דביאתו בעבירה בתו כשרה א"ל אין דכי אתא רבין א"ר יוחנן ז) בת גר עמוני ובת מצרי שני רבי יוחנן אמר כשרה ור"ל אמר פסולה ר"ל אמר פסולה דיליף לה מכ"ג באלמנה ר' יוחנן אמר כשרה דתני

אמרה עד שעת מעשה:

כתנאי עמוני ולא עמונית. ול"ת לר' יהודה[ג] תקשי ליה מלרי ולא מלרית ואמר ר"י דגבי עמוני ומואבי היה לו לקלר ולכתוב עמון ומואב הלכך מדכתיב עמוני ומואבי אין לן למדרש דלמעט עמונית ומואבית קאתי אבל מלרי[ד] אם היה כותב מלרים היה מלריך יותר והא דכתיב אדומי ולא כתיב אדום[ה] אגב מלרי כתיב אדומי א): **הבא** כתיב **מצאתי** דוד. אע"פ שדוד עלמו אמרה ברוח הקודש אמרו:

מכהן גדול באלמנה מה לכ"ג בו'. תימה דמייתי לרבי יוסי האי דינא דכ"ג באלמנה והלל דאפילו לרבי יהודה ליה האי דינא דהקב"ה רבונו של עולם שני מוסרות שהיו עלי פתחתם רות המואבית ונעמה העמונית דרש רבא מאי דכתיב רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אלי לא נאמר אלא אלינו א) מלמד שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד אמר לו עלי ועליך נאמרו שתי מקראות הללו דרש רבא מאי דכתיב אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי אמר דוד אני אמרתי עתה באתי ולא ידעתי שבמגילת ספר כתוב עלי התם כתיב הנמצאות הכא כתיב מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו אמר עולא א"ר יוחנן בת גר עמוני כשרה לכהונה א"ל רבא בר עולא לעולא כמאן אי כר' יהודה הא אמר ג) בת גר זכר כבת חלל זכר ואי כרבי יוסי פשיטא הא אמר ד) אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה וכ"ת בהנך דראוין לבא בקהל אבל האי דאין ראוי לבא בקהל לא מנא ליה דיליף מכ"ג באלמנה ה) מה לכ"ג באלמנה שכן ביאתו בעבירה חלל יוכיח מה לחלל שכן יצירתו בעבירה כ"ג יוכיח ו) וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה אף כאן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד עבירה דלמא (ז) ודאי בעמוני שנשא בת ישראל קאמרת ז) אע"ג דביאתו בעבירה בתו כשרה א"ל אין דכי אתא רבין א"ר יוחנן ז) בת גר עמוני ובת מצרי שני רבי יוחנן אמר כשרה ור"ל אמר פסולה ר"ל אמר פסולה דיליף לה מכ"ג באלמנה ר' יוחנן אמר כשרה דתני

מנלרי

יצירתו בעבירה מצרי ראשון יוכיח, מה למצרי ראשון שכן אינו ראוי לבא בקהל חלל יוכיח, הצד השוה שבהם שאינן ברוב קהל וכו' ומההוא דינא נידון נמי לר' יוסי שתפסל לכהונה בת עמוני שנשא עמונית. תוס' הרא"ש. ז. שהרי בת חלל אינה פסולה לקהל ישראל ובת מצרי ראשון פסולה לבא בקהל ולא שייך למימר הצד השוה שבהן שאינן ברוב הקהל ובתו פסולה כיון שאין פסול בנות שוה. קידושין עח. תוד"ה וי"ל. ח. לכך פוסלים בביאתם. תוס' הרא"ש. ט. וי"ל דהאי ק"ו קאמר לעיל ר' יוחנן משום ר' ישמעאל אבל איהו קסבר עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר לעיל בסוף פ"ק (טז:) ולא צריך להאי ק"ו. תוס' הרא"ש. י. ת"ק סבר כב"ג מה כ"ג באלמנה שביאתו בעבירה ופוסל, ר' יוסי סבר מה כ"ג באלמנה שזרעו פסול. תוס' הרא"ש. יא. אלמא דאפי' ת"ק מודה דזרעו כשר אלא משום דביאתו בעבירה הוא פוסל. תוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

ה) [נעיל פס. וש"נ], ו) קדושין ע: [לקמן נח. בכורות לח:, ז) [נעיל נז.] קדושין עז, ד) ר"ן שם, ח) קדושין עח., ט) [קדושין כח. וש"נ], י) [קדושין עז.], יא) [שם], יב) [נ"ב],

תורה אור השלם

1. וְאַת עֲמָשָׂא שֵׁם אַבְשָׁלֹם תַּחַת יוֹאָב עַל הַצָּבָא וְעֲמָשָׂא בֶן אִישׁ וּשְׁמוֹ יִתְרָא הַיִּשְׂרְאֵלִי אֲשֶׁר בָּא אֶל אֲבִיגַיִל בַּת נָחָשׁ אֲחוֹת צְרוּיָה אֵם יוֹאָב:
שמואל ב יז כה

2. וַאֲבִיגַיִל יָלְדָה אֶת עֲמָשָׂא וְאֲבִי עֲמָשָׂא יֶתֶר הַיִּשְׁמְעֵאלִי:
דברי הימים א ב יז

3. לא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְיָ עַד עוֹלָם:
דברים כג ד

4. כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ: תהלים מה יד

5. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וַיֹּאמַר הִנֵּה בָאֹהֶל:
בראשית יח ט

6. עַל דָּבָר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַאֲשֶׁר שָׂכַר עָלֶיךָ אֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרַם נַהֲרַיִם לְקַלְלֶךָ: דברים כג ה

7. אָנָּה יְיָ כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: תהלים קטז טז

8. רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְיָ אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עָרֶךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסְּפֹר: תהלים מ ו

9. אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָּאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי:
תהלים מ ח

10. וּכְמוֹ הַשַּׁחַר עָלָה וַיָּאִירוּ הַמְּלָאכִים בְּלוּט לֵאמֹר קוּם קַח אֶת אִשְׁתְּךָ וְאֶת שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ הַנִּמְצָאֹת פֶּן תִּסָּפֶה בַּעֲוֹן הָעִיר:
בראשית יט טו

11. מָצָאתִי דָּוִד עַבְדִּי בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו:
תהלים פט כא

הגהות הב"ח

(ח) גמ' הכי מרגמנו: (ט) שם דלמא בעמוני שנשא כל"ל ומיכא ודלי נמתק:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' מלמד שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד. נ"ב עי' בעשרה מאמרות מאמר אם כל מי מלגן ב' סי' יו"ד דף מז ע"ב ובפירוש יד יהודה שם:

מוסף רש"י

כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא. הלכה מדשה אלא שמעניה מאחר (בכורות לח:). אם קודם מעשה אמרה. קודם שבא מעשה לידו היה רגיל לשנותו לתלמידיו (לקמן צח.) קודם שבא מעשה ההלכה לידו (בכורות לח:) אמרה לאחי שמועה לתלמידיו בשם רבו (קדושין נג:). שומעין לו. נאמן לאחותה בשעת מעשה (שם) ועוד מעשה (בכורות לח:). ואם לאו אין שומעין לו. אינו נאמן להעיד בשם רבו, שמא מחמת מעשה הבא לידו הוא אומר כן (קדושין נג:) הואיל ודבר מיהום הוא, שמא בשביל מעשה שבא לידו אומרה (לקמן צח.). בת גר זכר. ופליגי מיסרגלית, כבת חלל זכר. ופסולה לכהונה, אבל בת גיורת מיסרגלית כשירה (קדושין עז.). שכן ביאתו בעבירה. בתלמנה זו לפיכך בת הגולה מהן פסולה לכהונה שהרי יצירתם בעבירה (שם עח.). חלל יוכיח. שבשה ישראלית שאין ביאתו בעבירה (שם).

פא א טוש"ע י"ד סימן רמב סעיף ו: ו בסה"ס:

פב ב ג מיי' פי"ט מהלכ' איסורי ביאה הלכה יג טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף ו:

תוספות ישנים

א) עיי"ל דטעמא דר' יהודה דלא דרשינן ולא מלרית משום דכתיב גבי מלרי בנים אשר יולדו הכתוב מגלה בלידה ת"ל גבי קרא דנקבות אסורות וכן אמרינן לקמן (ע"ב): הצד השוה שבהן שאינן ברוב קהל. וא"ת כיון דבס"ד השתא שהרי הוה גמור אמאי מבטיל ר' יוסי בס גר וגיורת לבטולה שהרי כמו כן אינן ברוב קהל שבאים מעופה פסולה. דמקמי עמון ומואב פסול לה ר' יהודה בפרק עשרה יוחסין ולא פרכינן התם עלה אלא מה להלן השוה שבהן שם בהם לד עבירה ועדיין לא מסקינן אדעתין עד לקמן. וי"ל דלא חשיב רבי יוסי רבי גר וגיורת אינן ברוב קהל כיון דלית בהו לד פגם כמו באלמנה לכ"ג שביאתו בעבירה וחלל יליאתו בעבירה ועמוני אסור בקהל: מה להלן השוה שבהן שכן יש בהם לד עבירה. תי"ל ונלמדת מגרי ראשון שנשא מגרית ראשונה יוכיח שאין בהם לד עבירה שהרי לא ביאתם ולא יליאתם אין בעבירה ופי"ל אתה פסולה אף לקהל אף אני אחיא גר עמוני שתפסל בתו לכל הפחות לכהונה דהכי נמי אמרינן בפרק עשרה יוחסין. וי"ל דלא אפשיע ליה הכא לד אמאי דאמר משום שאין שון דחלל פסולה בתו לכהונה ולא לקהל ומגרי פסולה בתו אף לקהל [וא"ת נרא"ה]. ונראה לר"ם דר' יוחנן סבר כרב"ג דאמר לעיל (סט.) דגר עמוני אין פוסל אשה בביאתו ול"ל אחיא לד המתקן דבר עמוני. וא"ל ומנא ליה לאמלמודא הך טעמא דר"ל דמדמכבי ר' יוחנן בת גר עמוני ולא קפסיל לה מהך דינא על כרחך צריך לנו לומר דסבר כרב"ג דלעיל דאי לאו הכי הוה פסיל לה ר' יוחנן מדינא דחלל ומגרי והא דקאמר הכא ואי כר' יוסי ל"ל דאי סבר כר' יוסי דבת גר וגיורת כשרה פשיטא דבת עמוני כשרה דמהיכא נוכל לפוסלה אי מב"ג באלמנה וכו' אבל כרבי יוסי ממש לא סבר דהא ר' יוסי פליג לעיל (סט.) אדרב"ג ור' יוחנן ס"ל כרב"ג בדפרשית:

מוסף תוספות

א. דאל"כ לא מצינו דדינו ורגלינו שהרי מעשים בכל יום ששומעים להוראה מפי חכם. ר"פ. ב. דכל דאמר מבית השמונאי אתינא עבדא הוה, שהיה נראה שרב יהודה שאומר כן לפי שהקניטו. בכורות לח: תוד"ה אם. ג. כיון דמשמעות דעמוני דרישא לה. תוס' בס"ד. דלא סבר ר' יהודה טעמא דעל אשר קדמו דהא פליג. מ"ש הש"ס. ד. אין לדרוש מצרי ולא מצרית מדלא כתוב מצרים שהרי... מ"ש הש"ס. ה. [ד]והיה לנו לדקדק מדהוה מצי למיכתב לא יבוא אדום וכתב לא יבא אדומי ש"מ דהנקיבות מותרות. ר"פ. ו. ומה חלל שבא מטיפה כשירה זרעו פסול, גר שבא מטפה פסולה לא כ"ש, מה לחלל שכן

אם קודם מעשה אמרה שומעין לו. אר"ת דהיינו דוקא היכא דהוא עלמו נוגע בדבר[א] כגון [יתרא] שהיה צריך לאותה הוראה שהרי בת ישי נשא כדכתיב אשר בא אל אביגיל בת נחש ומתרגמינן בפ"ק דנבא בתרא (דף יד. ופס) בת מי שמת בעטיו של נחש וכן בפרק נושאין על האנוסה (לקמן דף לח. ופס) גבי גר שהעיד על אשתו ושבעה בניו ובפ' עשרה יוחסין (קדושין דף ע.) גבי עובדא דרב יהודה[ב] בכל דוכתא דמייתי לה היו הן צריכין לאותה הוראה שומעין לו אע"פ שלא אמרה עד שעת מעשה:

כתנאי עמוני ולא עמונית. ול"ת לר' יהודה[ג] תקשי ליה מלרי ולא מלרית ואמר ר"י דגבי עמוני ומואבי היה לו לקלר ולכתוב עמון ומואב הלכך מדכתיב עמוני ומואבי אין לן למדרש דלמעט עמונית ומואבית קאתי אבל מלרי[ד] אם היה כותב מלרים היה מלריך יותר והא דכתיב אדומי ולא כתיב אדום[ה] אגב מלרי כתיב אדומי א): **הבא** כתיב **מצאתי** דוד. אע"פ שדוד עלמו אמרה ברוח הקודש אמרו:

מכהן גדול באלמנה מה לכ"ג בו'. תימה דמייתי לרבי יוסי האי דינא דכ"ג באלמנה והלל דאפילו לרבי יהודה ליה האי דינא דהקב"ה רבונו של עולם שני מוסרות שהיו עלי פתחתם רות המואבית ונעמה העמונית דרש רבא מאי דכתיב רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אלי לא נאמר אלא אלינו א) מלמד שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד אמר לו עלי ועליך נאמרו שתי מקראות הללו דרש רבא מאי דכתיב אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי אמר דוד אני אמרתי עתה באתי ולא ידעתי שבמגילת ספר כתוב עלי התם כתיב הנמצאות הכא כתיב מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו אמר עולא א"ר יוחנן בת גר עמוני כשרה לכהונה א"ל רבא בר עולא לעולא כמאן אי כר' יהודה הא אמר ג) בת גר זכר כבת חלל זכר ואי כרבי יוסי פשיטא הא אמר ד) אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה וכ"ת בהנך דראוין לבא בקהל אבל האי דאין ראוי לבא בקהל לא מנא ליה דיליף מכ"ג באלמנה ה) מה לכ"ג באלמנה שכן ביאתו בעבירה חלל יוכיח מה לחלל שכן יצירתו בעבירה כ"ג יוכיח ו) וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה אף כאן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד עבירה דלמא (ז) ודאי בעמוני שנשא בת ישראל קאמרת ז) אע"ג דביאתו בעבירה בתו כשרה א"ל אין דכי אתא רבין א"ר יוחנן ז) בת גר עמוני ובת מצרי שני רבי יוחנן אמר כשרה ור"ל אמר פסולה ר"ל אמר פסולה דיליף לה מכ"ג באלמנה ר' יוחנן אמר כשרה דתני

מנלרי

יצירתו בעבירה מצרי ראשון יוכיח, מה למצרי ראשון שכן אינו ראוי לבא בקהל חלל יוכיח, הצד השוה שבהם שאינן ברוב קהל וכו' ומההוא דינא נידון נמי לר' יוסי שתפסל לכהונה בת עמוני שנשא עמונית. תוס' הרא"ש. ז. שהרי בת חלל אינה פסולה לקהל ישראל ובת מצרי ראשון פסולה לבא בקהל ולא שייך למימר הצד השוה שבהן שאינן ברוב הקהל ובתו פסולה כיון שאין פסול בנות שוה. קידושין עח. תוד"ה וי"ל. ח. לכך פוסלים בביאתם. תוס' הרא"ש. ט. וי"ל דהאי ק"ו קאמר לעיל ר' יוחנן משום ר' ישמעאל אבל איהו קסבר עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר לעיל בסוף פ"ק (טז:) ולא צריך להאי ק"ו. תוס' הרא"ש. י. ת"ק סבר כב"ג מה כ"ג באלמנה שביאתו בעבירה ופוסל, ר' יוסי סבר מה כ"ג באלמנה שזרעו פסול. תוס' הרא"ש. יא. אלמא דאפי' ת"ק מודה דזרעו כשר אלא משום דביאתו בעבירה הוא פוסל. תוס' הרא"ש.

מצרי שני שנשא בת ישראל מנא ליה. תימה מהיכי תיתי לה דמיפסל אילימא מחלל ואלמנה מה להנך שכן לאו תאמר במצרי שכן עשה ואמר רבינו יצחק דאמי מחלל דחייבי עשה[א] כגון בעולה לכהן גדול וכראב"י דאמר יש חלל ממחייבי עשה[ב]:

שכן יש בהן צד כרת. ותימה דאליבא דרבי יוחנן קיימינן ולדידיה אשכחן ממזר בלא לד כרת דקסבר דיש ממזר מעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל ועוד תימה דהוה מצי למימר מה להלד השוה שכן לאו תאמר במצרי דליכא חלא עשה[ג]: **מחלל** דחייבי עשה. הקשה ר"י ברבי מאיר מכל מקום איכא למיפרך מה להלד השוה שכן לאו אף באיסור חלל דחייבי עשה איכא לאו דחללה לא יקח ומיהו דשמא חללה הבאה מעם ומעם שיש בו שני עממין ואת אמרת גיורת מכנה ותו לא ולהך לישנא בת מצרי שני דכשרה לכהונה מנא ליה וכי תימא דיליף מעמוני שנשא בת ישראל מה לעמוני שנשא בת ישראל שכן נקבות מותרות מצרי שני שנשא מצרית שניה יוכיח מה למצרי שני מצרי

דתני רבי זכאי קמיה דר' יוחן[1] כי אם בתולה מעמיו יקח אשה להביא גיורת מכנה שהיא כשרה לכהונה ואמר ליה אני שונה עמיו מעמיו להביא בתולה הבאה מב' עממין ואת אמרת גיורת מכנה ותו לא מאי שני עממין אילימא עמוני שנשא עמונית ומאי משני עממין דזכרים אסורין ונקבות מותרות היינו גיורת מכנה אלא בעמוני שנשא בת ישראל ואיכא דאמרי אמר ליה אני שונה עמיו מעמיו להביא בתולה הבאה משני עממין ומעם שיש בו שני עממין ואת אמרת גיורת מכנה ותו לא ולהך לישנא בת מצרי שני דכשרה לכהונה מנא ליה וכי תימא דיליף מעמוני שנשא בת ישראל מה לעמוני שנשא בת ישראל שכן נקבות מותרות מצרי שני שנשא מצרית שניה יוכיח מה למצרי שני

שנשא מצרית שניה שכן אין ביאתו בעבירה עמוני שנשא בת ישראל יוכיח וחזר הדין וכו' [ד]אמר רב יוסף היינו דשמענא ליה לרב יהודה דאמר עמיו מעמיו ולא ידענא מאי קאמר כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר הכי תנא קמיה אשה עמונית כשרה בנה מעמוני פסול ובתה מעמוני כשרה במה דברים אמורים בעמוני ועמונית שנתגיירו אבל בתה מעמוני פסולה אמר ליה [ה]פוק תני לברא מאי דאמרת אשה עמונית כשרה עמוני ולא עמונית בנה מעמוני פסול דהא עמוני הוא ובתה מעמוני כשרה למאי אילימא לבא בקהל השתא אמה כשרה היא מיבעיא אלא לכהונה במה דברים אמורים בעמוני ועמונית שנתגיירו אבל בתה מעמוני פסולה מאי בתה מעמוני אילימא עמוני שנשא עמונית היינו גיורת מכנה אלא עמוני שנשא בת ישראל א"ל פוק תני לברא: מצרי ואדומי אינן אסורין וכו': מאי תשובה אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן משום דאיכא למימר עריות יוכיחו שלא אסר בהן אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות מה לעריות שכן כרת ממזר יוכיח מה לממזר שכן אינו ראוי לבא בקהל לעולם עריות יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאסורין ואחד זכרים ואחד נקבות אף אני אביא מצרי ומצרית שיהיו אסורין אחד זכרים ואחד נקבות מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת ורבנן [ו]מחלל דחייבי עשה וכר' אליעזר בן יעקב ומאי לא כי הכי קאמר להו לדידי לא סבירא לי דר' אליעזר בן יעקב לדידכו דסבירא לכו כר"א בן יעקב הלכה אני אומר תניא אמר להן ר"ש הלכה אני אומר ועוד מקרא מסייעני בנים ולא בנות ת"ר בנים ולא בנות דברי ר"ש אמר ר' יהודה הרי הוא אומר [2]בנים אשר יולדו להם דור שלישי הכתוב תלאן בלידה א"ר יוחנן אי לאו דאמר ר' יהודה הכתוב תלאן בלידה [ז]לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש כיון דאמר מר קהל גרים איקרי קהל מצרי

דתני רבי זכאי קמיה דר' יוחן. כלומר מהאי כללא שמעינן ליה לרבי יוחנן דמכשיר: **גיורת מכנה.** ממכונה כלומר שאביה ואמה מעם אחד ונולדה בקדושה לאפוקי גר עמוני שנשא בת ישראל דלאו מכנה היא הואיל ובאמה בעבירה בתו פסולה: **עמיו מעמיו.** מדמצי למכתב בתולה עמיו יקח וכתיב מעמיו אפי' ממקצת עמיו ועם אחר להביא בתולה הבאה משני עממין ומהכא שמעינן ליה לרבי יוחנן דמכשיר: **מאי שני עממין דקאמר אילימא כו': איכא דאמרי.** הכי קאמר ליה בהדיא להביא בתולה הבאה משני עממין מישראלית וגר ואותו גר הוי מעם שיש בו שני עממין דהיינו עמוני: **ולהאי לישנא.** דקתני בהדיא דלא מרבי אלא בת עמוני דקתני מעם שיש בו שני עממין: **בת מצרי שני.** שנשא ישראלית ובאתו בעבירה מנא ליה לר' יוחנן דכשרה: **מה לעמוני שכן נקבות.** עמוניות מותרות מיד תאמר במצרי שני שהממיר בהם הכתוב לעשות נקבות כזכרים עד שלשה דורות: **מצרי שני שנשא מצרית שניה יוכיח.** שבתו כשרה שהרי שלישית היא ואע"פ שיש בהן לד חמור כדקאמר ואפילו הכי שריא אף אני אביא את זו הואיל והרי היא שלישית כשרה לכהונה: **וחזר הדין.** הלד השוה שבהן שאינו ברוב קהל ובתו כשרה: **ולא ידענא מאי קאמר.** מה הוה דריש בה אבל השתא ידענא דלאכשורי בת עמוני שנשא בת ישראל קאמי: **הכי הנא קמיה.** רבי זכאי קמיה דר' יוחנן: **אשה עמונית כו'.** מפרש לה לקמיה: **אמר ליה פוק תני לברא.** דמאי דקאמר אשה עמונית כשרה לקהל שפיר קאמר דעמוני ולא עמונית ובנה מעמוני פסול לקהל [ח] דהא עמוני הוא: **בתה מעמוני כשרה למאן אילימא לקהל השתא אמה.** שלא נולדה בקדושה אמרת כשרה בתה שנולדה בקדושה מינבעיא אלא לכהונה. והדר תני במה דברים אמורים בעמוני ועמונית שנתגיירו וילדה לו בת לאין ילירתה בעבירה והיא גיורת מכנה אבל בתה מעמוני פסולה ומאי היא אילימא בתה של עמונית מעמוני היינו גיורת מכנה והא אכשרת לה הא תני ריש בתה מעמוני כשרה אלא ודאי סיפא דקא פסלת בעמוני שנשא בת ישראל משום דיאתו

בעבירה: **פוק תני לברא.** דהא נמי כשרה שהרי אי שונה עמיו מעמיו: **עריות יוכיחו.** שלא אסר בהן אלא שלשה דורות בת בתו אסורה לו והוא בכלל [ד](דהוא דור שלישי) ועשה בהן נקבות כזכרים בת בתו כבת בנו: **שכן כרת.** תאמר במצרי ואדומי שאינו אלא עשה דור שלישי יצא להסר [ה] ולא ראשון ושני ולאו הבא מכלל עשה עשה הלכך לא נעשה בו נקבות כזכרים: **ממזר יוכיח.** שאין כרת בביאתו ועשה בו בתו כבנו לאחד ממזרת ואחד ממזר אסור: **עריות יוכיחו.** שכשריס לכל ישראל חוץ מקרובים: **לד כרת.** שהרי ממזר אע"פ שאין כרת בביאתו מ"מ יש כרת בילירתו שנולד מאשה שהיא לאביו בכרת: **ורבנן.** דאמרי יש תשובה פריכא היא לרבי שמעון מחלל דחייבי עשה כגון כ"ג שנשא אנוסה או מפותה שהיא עליו בעשה בתולה יקח ולא בעולה ואין כאן לאו דזונה דליכא למ"ד ביאת פנויה זנות היא אלא רבי אליעזר ולית הלכתא כוותיה כדאמר בפרק הבא על יבמתו (לעיל פח:) וקאמר ר' אליעזר בן יעקב התם [ו] הולד חלל. והכי פריכי ליה רבנן לרבי שמעון עריות יוכיחו מה לעריות עשה שאין בו כרת ואסורה הבא כאן מה לחלל שכן ילירתו בעבירה לפיכך עשה נקבות כזכריס עריות יוכיחו שאין ילירתם בעבירה ואסר בת בתו כבת בנו: **מאי לא כי.** דמשמע דאין תשובתכם תשובה: **לא סבירא לי דר' אליעזר בן יעקב.** דאין חלל מחייבי עשה. ומחלל דחייבי לאוין לא מליתו למיפרך דאיכא למפרך [ז] מה להנך שכן לאו תאמר במצרי ואדומי שהן עשה ואין חמור: **לדידכו נמי דסבירא לכו.** יש חלל הלכה אני אומר שהנקבות מותרות: **אשר יולדו.** כל הנולדים להם אפילו נקבה במשמע: ליתנא אחרינא **פגאן בגידה.** תלה הכנים בשם שיולדת אותם דאם היא ראשונה הבן שני ואי לאו דנקבות אסורות למאי הלכתא תלאן בלידה: **אי לאו דאמר ר' יהודה הכתוב תלאן בלידה.** ונקבות נמי אסורות: **לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש.** כלומר לא היה יכול לעמוד בדבריו: **כיון דאמר מר קהל גרים איקרי קהל.** במס' קידושין (דף עב.) אי איתא דנקבות אסריין לאלתר הוו להו קהל ואסורות מצרית ראשונה ושניה למצרי ראשון ושני במה יטהרו ויבואו לידי דור שלישי:

דלאי

פוק תני לברא. וא"ת היכי מצי פסיל ריש לקיש בת גר עמוני ומה מצרי שני הא לעיל משמע דליכא מאן דפסיל בפוף פ' אלמנה (סנ.) דקאמר מאי איכא בין מ"ר לר' יוסי וכו' לאפוקי מצרי שני דאין זרעו פסול. ולכאר כן נמי קאמר לאפוקי גר עמוני דאין כל זרעו פסול שהבעות כשרות. ואין לומר דלעיל מיירי במצרי ומצרית עמוני ועמונית אבל בת עמוני ומצרית כי הכא איכא למימר דפסולה אי אפשר לומר כן שהרי לעיל קאמר ילף מב"ג בחלמנה והייט דאיעפיל באין מיגן כמו כן מיירי במצרי ועמוני דאיעפיל בלא מיגייהו וי"ל דסוגיא דלעיל אתיא כר' יוחנן דמכשיר הכא דהייט רבי יוחנן דאמר לעיל מצרי ואדומי איכא ביגייהו. אבל רש קיש מצי סבר דפליגי בהא. והא דקאמר ר' יוסי לעיל כל שזרעו פסול (איט) פוסל ומעמנו מצרי [שני ר' יוסף] אליבא דנפשיה קאמר אבל מ"ק סבר דבת גר מצרי שני ובת גר עמוני פסולות לכהונה ורש לקיש הוה סבור כמותן: מה להלד השוה שבהן שכן יש בהן לד כרת ה"נ הוה מצי למיפרך אפילו ליתיה בהו כרת מה להלד השוה שבהן שיש בהן לד לאו ודאי לר' יוחנן דאמר (לעיל מה.) עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר ג"כ מצינו ממזר אין בו לד כרת. וי"ל דמ"מ ממזר דקרא דחייבי כריתות אייתי. ג"נ נראה לומר דמ"מ איכא למיפרך מה לעריות שיש בהן לאו אמאר במצרי שאין בו רק עשה: **א)** אבן תימה אמאי אין לאו בחללה בבעולה לכ"ג דהא כתיב כי אם בתולה מעמיו דמשמע ולא בעולה ומנין ולא יחלל. וי"ל דקאי אחייבי לאוין דכתיבי בקרא **[ב]**אלמנה וגרושה וגו':

מצרי שני שנשא בת ישראל מנא ליה. תימה מהיכי תיתי לה דמיפסל אילימא מחלל ואלמנה מה להנך שכן לאו תאמר במצרי שכן עשה ואמר רבינו יצחק דאמי מחלל דחייבי עשה **[א]** כגון בעולה לכהן גדול וכראב"י דאמר יש חלל ממחייבי עשה **[ב]**:

שכן יש בהן צד כרת. ותימה דאליבא דרבי יוחנן קיימינן ולדידיה אשכחן ממזר בלא לד כרת דקסבר דיש ממזר מעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל ועוד תימה דהוה מצי למימר מה להלד השוה שכן לאו תאמר במצרי דליכא חלא עשה **[ג]**: **מחלל** דחייבי עשה. הקשה ר"י ברבי מאיר מכל מקום איכא למיפרך מה להלד השוה שכן לאו אף באיסור חלל דחייבי עשה איכא לאו דחללה לא יקח ומיהו דשמא חללה הבאה מעם ומעם שיש בו שני עממין ואת אמרת גיורת מכנה ותו לא ולהך לישנא בת מצרי שני דכשרה לכהונה מנא ליה וכי תימא דיליף מעמוני שנשא בת ישראל מה לעמוני שנשא בת ישראל שכן נקבות מותרות מצרי שני שנשא מצרית שניה יוכיח מה למצרי שני מצרי

שנשא מצרית שניה שכן אין ביאתו בעבירה עמוני שנשא בת ישראל יוכיח וחזר הדין וכו' **[ד]**אמר רב יוסף היינו דשמענא ליה לרב יהודה דאמר עמיו מעמיו ולא ידענא מאי קאמר כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר הכי תנא קמיה אשה עמונית כשרה בנה מעמוני פסול ובתה מעמוני כשרה במה דברים אמורים בעמוני ועמונית שנתגיירו אבל בתה מעמוני פסולה אמר ליה **[ה]**פוק תני לברא מאי דאמרת אשה עמונית כשרה עמוני ולא עמונית בנה מעמוני פסול דהא עמוני הוא ובתה מעמוני כשרה למאי אילימא לבא בקהל השתא אמה כשרה היא מיבעיא אלא לכהונה במה דברים אמורים בעמוני ועמונית שנתגיירו אבל בתה מעמוני פסולה מאי בתה מעמוני אילימא עמוני שנשא עמונית היינו גיורת מכנה אלא עמוני שנשא בת ישראל א"ל פוק תני לברא: מצרי ואדומי אינן אסורין וכו': מאי תשובה אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן משום דאיכא למימר עריות יוכיחו שלא אסר בהן אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות מה לעריות שכן כרת ממזר יוכיח מה לממזר שכן אינו ראוי לבא בקהל לעולם עריות יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאסורין ואחד זכרים ואחד נקבות אף אני אביא מצרי ומצרית שיהיו אסורין אחד זכרים ואחד נקבות מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת ורבנן **[ו]**מחלל דחייבי עשה וכר' אליעזר בן יעקב ומאי לא כי הכי קאמר להו לדידי לא סבירא לי דר' אליעזר בן יעקב לדידכו דסבירא לכו כר"א בן יעקב הלכה אני אומר תניא אמר להן ר"ש הלכה אני אומר ועוד מקרא מסייעני בנים ולא בנות דברי ר"ש אמר ר' יהודה הרי הוא אומר [2]בנים אשר יולדו להם דור שלישי הכתוב תלאן בלידה א"ר יוחנן אי לאו דאמר ר' יהודה הכתוב תלאן בלידה **[ז]**לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש כיון דאמר מר קהל גרים איקרי קהל מצרי

תורה אור השלם

1. אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלֻלָה זֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקָּח אִשָּׁה:

ויקרא כא יד

2. בָּנִים אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בַּקָּהָל יְיָ: דברים כג ט

גליון הש"ס

גמ' אמר רב יוסף היינו דשמענא. כעין זה שנת דף כח ע"ב לקמן דף פ ע"ח:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה אמר ליה וכו' פסול לקהל נמי דהא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תד"ה הלכה כו' דא"ב אמאי פליג עליה רבי יהודה וכו'. נ"ב עי' יבין שמועה דף מ ע"ח וכשו"ת חוות יאיר סי' קלב:

מוסף רש"י

פוק תנא לברא. לטעות הוא (סנהדרין סב.).

מוסף תוספות

א. דנימא חלל דחייבי עשה יוכיח. מ"י הש"ס. ב. או מאלמנה ומצרי ראשון. ר"ש. ג. י"ל האי דנקט שכן כרת משום רוב ממזרים, וממזר דעכו"ם ועבד מצי למיפרך שכן יש בהם לאו. תוס' הרא"ש. ד. דלא חמירא מאמה. תוס' הרא"ש.

(ח) [שנת קו. ב"ק לד: סנהדרין סב.], **(ב)** [לעיל פ. לקמן פח:], **(ג)** [ניטין מח.], **(ד)** רש"ל מ"ז, **(ה)** [דברים כג.], **(ו)** [לעיל נט: ס.], **(ז)** כש"ס: למימר,

ה) [נעיי' י.], ג) [נ"ע קכ.], ג) קדושין סז., ד) סם סט., ה) [נעיל עו: סוטה ט. מוספפת קדושין פ"ה], ו) [לקמן פד:], ז) תמורה [ייח.] כה. [מגמתו פפ.], ח) עירובין כב: [וה"ל וס"ש שם בעל הגולגולת כלומר מלבם מסובן], ט) עירובין ד: סוכה ו: נדה סז:], י) בס"מ ליתא: [למימר, כ) [דבריס כג], ל) בס"מ: בגיסס, מ) [דבריס כג], נ) [ובהלי רש"לן], ס) [וע"ש מוספות עירובין כב: ד"ה קרקפנא],

תורה אור השלם

1. בָּנִים אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יִבָא לָהֶם בִּקְהַל יְיָ: דברים כג ט
2. לֹא יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְיָ: דברים כג ג
3. אִם אֲדֹנָיו יִתֶּן לוֹ אִשָּׁה וְיָלְדָה לוֹ בָנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ וְהוּא יֵצֵא בְגַפּוֹ: שמות כא ד

גליון הש"ס

גמ' מצרי שני במאי יטהר. עי' קדושין סז ע"ל תוד"ה בנה קרא האשה וילדיה. לעיל כב ע"ב: שם בנה אין צריך טבילה. עי' לעיל מז ע"ב תד"ה מצרי וכו' וא"ת וישא נתינה וכו'. עי' עוזי אבן מגילה יד ע"ב ד"ה לאגיילה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כתב רחמנא וכו' ומלך חשבינן תדא דלא הס"ד ומיבת היא ממקם:

מוסף רש"י

מצרי שני. שנתגייר אביו, שנשא מצרית ראשונה. שנתגיירה היא, בנה שלישי. ומותר ליטא ישראלית, כדכתיב דור שלישי יבא לה, כדיון דיש קדושין ואין עבירה, נמיא דאמרה מקרא היא כיבא לה, אמרה ליה מתמיין לה אמר אין צריך טבילה, ומה אמר לה אבי אלא אמר ר' יוחנן דאמר מלמד שנשא מצרית ראשונה ונולד לו מלמד שנשא בן חורין. ומותר בישראלית (שם). אני מצרי ראשון. הוא עקמו נמנייא (סוטה ט.). אשיא לבני מצרית שגיה. בת מלכיא גיורת וגר מלכי, שהיה היא שניה לגיות, כדי שיהא בן בני שלישי ולאוי ליטא בת ישראל, דכתיב (דברים כג) בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ה', שאם הייתי מעשה דאשונה, היה בן בני שני מלך ואסם, דאמר בנים אשר יולדו להם. אלא במצרי ומצרית לא מיגמר לן הא להם מידי דהתם בתרייהו להם ליבא ביה הוא מצרי והיא מצרית... [ד"]כשהם משני עממים שייך לומר כן דקרא בשני עממים איירי ואקמה הלך אחר הפסול שבכל עם ועם אבל כששניהם מעם אחד לא שייך לומר כן. קדושין סז. תוד"ה בנה. ג. והלא היא כשרה. תוס' הכא"ש. ד. רבה שהיה ב. ונראה לי דר' יוחנן לא קאמר אלא במצרי שנשא מצרית אבל מצרי שנשא בת ישראל או מצרי שנשא עמונית או נשא נתינה בהא לא קאמר ר' יוחנן דמלהם דרשינן הלך אחר פסולן דהיינו אם נתערבו באומה אחרת שיש לילך אחר הפגום שבשניהם. תוס' הכא"ש. אבל במצרי ומצרית לא מיגמר לן הא להם מידי דהתם בתרייהו להם קרינא ביה הוא מצרי והיא מצרית... [ד"]כשהם משני עממים שייך לומר כן דקרא בשני עממים איירי ואקמה הלך אחר הפסול שבכל עם ועם אבל כששניהם מעם אחד לא שייך לומר כן. קדושין סז. תוד"ה בנה. ד. רבה שהיה ב. ונראה לי דר' יוחנן לא קאמר אלא במצרי שנשא מצרית אבל מצרי שנשא בת ישראל או מצרי שנשא

דאי עבר ונסיב. אי בת ישראל אי גיורת: **דאי לא כתב קרא.** מידי דעל ידי עבירה קאתי לא כתב קרא למימר[ס] בנים אשר יולדו כו' דהא לא שכיח למיתי לידי דור שלישי: **והרי ממזר.** דאיכו לא הוי ממזר אלא ע"י עבירה שבא אביו על מייבי כריתות וכתביה קרא לא יבא ממזר[ס] ואע"ג דלא אפשר אלא אילטריך קרא למיכתביה לכי מיתמי לא נטמע ביה: **דאי לאיתילא.** כגון שלישי יבא וגו'[ע]: **והרי מחזיר גרושתו.** משמיעת לאחר דאי הוא וכתב קרא לאיתילא דכתיב (דברים כד) כי תועבה היא ולדשינן (קידושין ד' עז.) היא תועבה ואין בניה תועבין: **הכא משום עיקר איסורא כתביה.** לאשמועינן דאיתי מיהא תועבה הויא: **אם נאמר בנים כו'.** לכתוב בן שלישי יבא וגו' אי דור שלישי יבא להם ולא לכתוב בנים: **בן ראשון ושני.** גר מצרי שנולדו לו שלשה בנים לאחר שנתגייר הבן הראשון והשני יאסרו והשלישי מותר: **לך נאמר דורות.** לאשמועינן דכל בניו אסורים ובני בניו מותרים: **ואם נאמר דור שלישי ולא נאמר בנים.** דאיתי אומר לאותם ישראלים העומדים על הר סיני הוא אומר דור שלישי שלכם יבוא להם בקהל כלומר בכם ובבניכם אסורין מצרי ואדומי אבל בבני בניכם[ס] מותרים ומשם והלאה מותרין מצרייס אפילו גר ראשון: **מהם מנה.** הוא ראשון בנו שני ובן בנו מותר: **הכא אחר פסולן.** תרי להם כתיבי[מ] ומשמע הלך אחריהם דאם נטמעו בכאיים כגון מצרי שנשא ישראלית וישראל שנשא מצרית הלך אחריהן והולד פסול עד דור שלישי: **ואילטריך למכתב להם.** דמשמע דמהם מנה ואילטריך אשר יולדו דלא תימא אשר יולדו מבניהם מנה וקשו קראי אהדדי אלא למילתא אחריתי אילטריך: **כתב רחמנא אשר יולדו.** למימר דכל לידה דמגרות ואילך[ק] חדא דרא אחר פסולו שאם נשא כשרה בנו ממזר: **מן טפה כשרה.** מישראל טהור: **שאני הכא.** גבי שפחה גזירת הכתוב היא דולד שפחה כשפחה: **אפי' ראשונה נמי.** ישא לבנו: **רלה בה מהכפר.** והולד יהיה: **רלה מהכפר בולדה.** והיא תרעה: **אי אמרת בשלמא עובר לאו ירך אמו הוא.** משום הכי רלה בולדה מתכפר דהוי חשוב בשעת הפרשה כבהמה באנפי נפשה והוה ליה כמפריש ב' חטאות באחריות שאם תאבד האחת יתכפר באחרתה. וכי אמרינן ולד חטאת למיתה היכא דאפרים בהמה ריקנית ונתעברה וילדה: **והשניה תרעה.** וכי אמרינן (תמורה דף פח.) חטאת שהפרו בעליה למיתה אזלא כגון שהפרים חטאת ואבדה והקריב אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת ראשונה: **בגידה.** הלך אחר האם: **קרקפנא.** אדם משום: **כי עמודי.** היכא דגרסי: **כי אמר ר' יוחנן.** ומפי השמועה אמרת ולא מדעתך: **אין צריך טבילה.** לשום גירות דסלקא ליה טבילה דאימיה: **משום דר' יצחק דאמר דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ.** והכא לא קפיד בהאי מלילה האי[ט] ולדא דרביתיה הוא ואע"ג דאמר התם גזרו על רובו שאין מקפיד כו' הכא אוקימנא אלדאוריתא: **והא**

מצרי שני במה יטהר. ולא"ת יבא שתוקים דהא ר' יהודה אית ליה בפ' עשרה יוחסין (קדושין עב.) בקהל ודאי הוא דלא יבא הא בקהל ספק יבא והכן נמי יהא מותר לבא בקהל דממזר ודאי הוא דלא יבא הא ממזר ספק יבא[א] ויש לומר דשתוקין לא שכיחי אי נמי דממזרת דלא אפשר אלא באיסור חשיב דאי ודאי לא כתיב[ב] ולא"ת יש נתיקה והולך כשר לרבי יוחנן דאמר בשמון מלרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה שלישי הוי דבתר דילה שדינן ליה[ב] ולא"ת הא כתיב קרא דאי לרבי יוחנן דדרשי לעיל (דף עז:) מעמיו לבא גר עמוני הבא על בת ישראל וי"ל דיתורא דקרא אתי שפיר

ולאי אבל פשטיה דקרא לא:

הוה אמינא מצרית מעוברת שנתגיירה היא ובנה חד הוא כתב רחמנא אשר יולדו. ולא"ת אי סבר רבי יהודה ל"ל דאיתא דאיצטריך אשר יולדו לומר שהכתוב מלאן בולדה ולאי כרבי שמעון הכי ס"ד דהיא ובנה חד הוא[ג] כיון דקסבר מלרי ולא מלרית וי"ל דקס"ד כיון שהורתו בגברית חשיב דור לאשון: **חזיתיה לרישך ביני עמודי.** פירוש רבי[ד] דמלינו רבה שהלך[ה] ללמוד לפני רבי יוחנן בשילהי כתובות (דף קיא.)[ו]: **בעלמא בתר אבוה שדינן ליה.** דעובר לאו ירך אמו הוא והא דאמשמע בסוף פרק שני לגיטין (דף כג: ושם) דאית ליה לרבי יוחנן דעובר ירך אמו הוא גבי הא דקאמר גלאן הדבריס שעבד מקבל גנו מיד רבו של אחרו כו' הכא אליבא דרבי אייבי וגרסינן התם בסיפא מאי טעמא דרבי: **אלא** הא דאמר רבא נברית מעוברת כו'. ולא"ת ומאי פריך מרבא הא בהדיא אית ליה דעובר ירך אמו הוא בפ' כל האסורין (תמורה ל:) ובפרק שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מז. ושם) דקאמר היא וולדה נגחו היא וולדה נרבעו ואמר ר"י אדולה ליישב דברי רבא דהכא אפילו לרבי יוחנן[ז]:

רובו ומקפיד עליו חוצץ. לא כמו שפירש בקונטרס בפ"ק דסוכה (דף ו: ושם) דהיינו דוקא בשערו אבל בגופו חוצץ אפילו מעיטו אלין מקפיד דא"כ למה לי קרא בשערו דדרשינן (שם) את בשרו את הטפל לבשרו כיון דהלכה למשה מסיני נאמרה לו בפירוש שערו רובו ומקפיד עליו דו[ח] ועוד מדקדק ר"מ דאי בשערו דוקא ה"ל לאימור הכא אימור דאמר רבי יצחק שערו בשרו מי אמר ומיהו בגלאו הכי פרק שפיר: מי

ולד חטאת[ו] וולד חטאת למיתה אזיל אישתיק א"ל דאמר שאני התם דכתיב אשר יולדו הכתוב תלאו בלידה א"ל[ט] קרקפנא חזיתיה לרישך ביני עמודי כי אמר רבי יוחנן להא שמעתא טעמא דכתיב אשר יולדו הא בעלמא בתר אבוה שדינן ליה אלא הא דאמר רבא[י] נברית מעוברת שנתגיירה[כ] בנה אין צריך טבילה אמאי אין צריך טבילה וכי תימא משום דרבי יצחק[מ] דאמר רבי יצחק דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ רובו שאינו מקפיד עליו אינו חוצץ והא

פג א מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הלכ' יט סמג לאוין קיב טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף ג:
פד ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
פה ג מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעי' ד:
פו ד מיי' שם פט"ו הלכה ד סמג לאוין קח טוש"ע שם סעיף כ:
פז ה מיי' שם פי"ב הלכה כ סמג שם קיב קנ טוש"ע שם סעיף ו:
פח ו מיי' פ"ד מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו:
פט ז מיי' שם הלכה ה:
צ ח מיי' שם הלכה ג:
צא ט מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הלכה ז סמג לאוין קנו טוש"ע י"ד סימן רסח סעיף ו:
צב י מיי' פ"ג מהלכ' מקואות הלכה יב סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סימן קלח סעיף ג:

תוספות ישנים

מצרי שני במאי יטהר. ולא"ת יבא ממזרת ג) אפילו בדיעבד מ"מ לקמן ממזרת לאחר עשרה דורות מותרת ול"כ כי יבא ממזרת אפילו בדיעבד כמו כשרה ד) כי עשירית תהיה וי"ל דמלמה דלא שכיחא הוא שיהיו כל כך דורות ושיהיו וירבו עד עשרה דורות דאיכא כל כך דורות ואי אינם יהודים ואי אינם יהודים כל כך לא מי ועוי"ל דהתינה הנה בכרה לאחר עשרה דורות אבל הכן שמא לא יוכשר דהא לא אמר לקמן אלא ממזרת דמותרת לאחר עשרה דורות אבל חזר שמא לא יוכשר: מצרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה שלישי הוי דבתר בנה שלישי לא מתיב רב יוסף רבי טרפון אומר ה) ריבולין ממזרים ליטהר כיצד ממזר נשא שפחה הולד עבד שחררו נמצא בן חורין אלמא בתר דידה שדינן ליה שאני התם ו) דאמר קרא ז) האשה וילדיה תהיה לאדוניה מתיב רבא ח) אמר ר' יהודה מנימין גר מצרי היה לי חבר מתלמידי רבי עקיבא ואמר אני מצרי ראשון ונשאתי מצרית ראשונה אשיא לבני מצרית שניה כדי שיהא בן בני ראוי לבא בקהל ואי ס"ד בתריה דידיה שדינן ליה אפילו ראשונה נמי הא אמר ליה רבי יוחנן לתנא תני ראשונה כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן ט) מצרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה שני הואי אלמא בתר אימיה שדינן ליה אמר ליה אביי אלא הא דאמר ר' יוחנן י) הפריש חטאת מעוברת וילדה רצה מתכפר בה רצה מתכפר בולדה אי אמרת בשלמא עובר לאו ירך אמו הוא הוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות ואמר רב אושעיא י) הפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן והשניה תרעה אלא אי אמרת עובר ירך אמו הוא הוה ליה

ג) בתוס' הכא"ש כתוב עשירית וכן לקמן. ד) לפי הסברה לעיל מהתוס' הכא"ש ל"ל אחרי עשירית.

מוסף תוספות

א. דמקיש ממזר לקהל מה גבי קהל ממעטינן בקהל ספק ה"נ גבי ממזר ממעטינן ממזר ספק. קדושין עב. תוד"ה ומה. ב. ונראה לי דר' יוחנן לא קאמר אלא במצרי שנשא מצרית אבל מצרי שנשא בת ישראל. תוס' הכא"ש. ג. אבל מצרי ומצרית לא מיגמר לן הא להם מידי דהתם בתרייהו להם קרינא ביה הוא מצרי והיא מצרית... [ד"]כשהם משני עממים שייך לומר כן דקרא בשני עממים איירי ואקמה הלך אחר הפסול שבכל עם ועם אבל כששניהם מעם אחד לא שייך לומר כן. קדושין סז. תוד"ה בנה. ד. רבה שהיה ב. ונראה לי דר' יוחנן לא קאמר אלא במצרי שנשא מצרית אבל מצרי שנשא בת ישראל. תוס' הכא"ש. ה. לארץ ישראל. עירובין כב: תוד"ה קרקפנא. ו. אבל אביי עצמו לא מצינו שהלך ללמוד תורה שם, ועוד שלא ראה אביי את ר' יוחנן. שם. ורבו קורא רשיה כמו רישיך בחמימי (שבת נה.). תוס' הכא"ש. ז. משום דקים לן דהלכתא כר' יוחנן. ריטב"א. ח. [ד]אי בשערו דווקא א"כ כשנאמר הלכה למשה מסיני הוצרך לומר שערו רובו ומקפיד עליו חוצץ. עירובין ד: תוד"ה דכר.

יבא ודיו וטיבו יבא חפש יבא אי אקשור רובו אחת אחת (ערובין ד: וכנייי"ז סוכה שם ונדה שם). ומקפיד עליו. מתקטע על לבלוך זה שבראשו (ערובין שם). רובו שאינו מקפיד עליו. הוה ליה כגופיה הואיל ואין קופו ליטלו וכטיל וגנייה ולא מיין (סוכה שם וכנייי"ז ערובין שם).